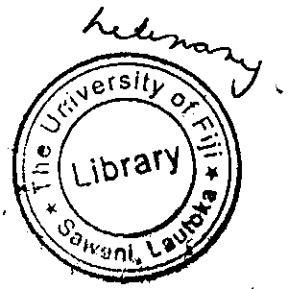

The University of Fiji

Centre for Itaukei Studies

NA YAVUBULI NI VULIVANUA

Examination for Semester One 2013

SPECIAL EXAMINATION

NA VEITAROGI LEVU NI MATAI NI WASEWASE NI VULI, 2013

ITK304 : TEACHING and LEARNING OF ITAUKEI LITERATURE

IVOLA NI TARO

Gauna Yalataki : 3 na auwa

Levu ni maka: 100

Levu ni pasede : 40%

IVAKARO

1. Vola na yacamu ruarua kei na nomu naba ena tutu imatau ni veva fulusikevi kece ni saumi taro o vakayagataka.
2. Wilika vakavinaka na taro kece ni bera ni o sauma mai.
3. E ONO na lwasewase lelevu ni taro. Mo sauma kece na lwasewase lelevu. Ia e tiko na digidigi ena loma ni Imatai, Katolu, Kavā, Kalima kei na iKaono ni Wasewase lelevu.
4. Sauma na taro ena pepa sa soli yani.
5. Qarauna mo vola donu na naba ni taro o sauma.

NA IMATAI NI WASEWASE NI TARO

5 na maka

NA VOSA KEI NA KENA IBABLEBALE

Digitaka e LIMA na vosa ka vakamacalataka vakaleleka. E tau yadua na maka.

1. Na vakacacali.
2. Na viko ni talanoa.
3. Na nunu.
4. Na bolānameke.
5. Na vulaiwerewere.
6. Na Itukuni.
7. Na vulitara (vuliniliga).

NA IKARUA NI WASEWASE NI TARO

10 na maka

NA VAVAKILA

Vakacuruma e dua na vosa ena vanua ka lala tiko me macala kina na ibalebale ni parakaravu ka koto e ra. Wilika taucoko na parakaravu ni bera ni o volavola. Vola veitarataravi sobu ena 10 na laini na naba 1 ki na 10, ka qai vola ena yasa ni naba na vosa o vakacuruma. Kakua ni vola na parakaravu taucoko.

Na Meke

E dua na tiki ni Vakacacali vakaViti na meke. Edua na
1. e maroroi tu kina na keda itukutuku na Itaukei. Era dau
vakayagataka na qase me 2.....mai kina na itukutuku ki na
veitabatamata. E maroroi na itukutuku ena 3.....
.....ni meke kei na matanimeke. Na meke e tiki ni Itovo Vakavanua ka
dau4.ni marau ni vanua ena gauna ni soqo. O ira na vulica se
bulia na meke era vakatokai me ra 5..... E tutale ga na
6.....vakaViti ka dau vakayacori me baleta na meke. Oqo me vakā na
ikerei ni meke kei na ivakavinavinaka ni vulici ni meke kavakatokai na7..... E
dauvakayagataki na vosa8..... ena meke. E tu na ibalebale ni
ukuuku ni meke me vakā na iwabale ka ivakaraitaki ni 9.....E levu na
veimataqali meke me vakā na meke iwau kei na meke 10.

NA IKATOLU NI WASEWASE NI TARO

25 na maka

NA IVAKAMACALA LELEKA

Digitaka e LIMA na ulutaga ka vakamacalataki iratou vakaleleka ka solia eso na kedratou ivakaraitaki. Mo vola e dua se rua na parakaravu. Vola na naba donu ni taro. E ratou tau yalima na maka.

1. Na Vakacacali VakaViti.
2. Na umavosa vakaibalebale (vakatakilakila).
3. Na sotavi ni leqa ni vakavulici ni Vakacacali vakaViti.
4. Na veiqaravi vakaqasenivuli.
5. Na nodra duidui na noda gonevuli.
6. Na Daku ni Tuba.

NA IKAVA NI WASEWASE

20 na maka.

NA TATASEREKI KEI NA TOBOKI NI UTO NI VAKASAMA

Sauma ruarua na taro. E rau tauya 10 na maka.

1. Tasereka na meke oqo ka vakaraitaka e rua na dina o raica kina.

NA ISOLISOLI NI BULA

1. Digidigi sa soli veikeda yadua
Meda vakayagataka vakacava na noda bula
Tukada, Buda era na rawa ni tukuna
Ni bula oqo sa vaka na cakaubula.
2. So na gauna eda dau vakataroga
E cava beka na inaki ni rarawa kei na oca?
Isa taciqa mo na qai nanuma
Na drodrolagi ni dau oti na uca.
3. Na itatau ragone moni dau nanuma
Nomu cakaunibula mo dau qarauna
Nomu ivakadei ka ni vuna na gugumatua
Bula talei ni vakabauta.

E vola o Apenisa Malani

2. Tasereka na serekali oqo ka tukuna na veika e vakaraitaki kina.

NA TOA TAGANE O QAVA

Tikotiko kina e dua na toa tagane
Nona ivakarau sa rui rerevaki
Nodra vosa na qase e sega ni rogoca
E dau vakamuria ga na lomana

Nona cakacaka na lako vakalialia
Besetaka e dua me vakavulica
'Au sega ni gone' e dautukuna,
'Sa rauta meu lako duadua'.

Sa tekivu me lako vakayawa
Kani o koya e dua na toaqava
Ena veico e dua sa vakararai
E dua na vusi sa wawa koto mai
Sega ni bera sa lade yani
Sa rawa sara na kena ivakayakavi
Kania na toa ya vakamuria na lomana
Na vu ni nona mate ni sega ni vakasama.

Me kua ni cala na noda vakasama
Nanumi ni sega na leqa eda na sota kaya
Kua ni dauvakilakila e levu na ka
Se mo nanuma ni o vuku duadua ga
Mo taura na noqu ivakasala
Mo tu mada ka vakasama
Na veileqa kece o dausota kaya
Sa vu ga ena cala ni vakasama.

E bulia o S.T. Bulicokocoko

NA IKALIMA NI WASEWASE NI TARO

10 na maka

Digitaka e DUA na taro mai vei iratou na tolu ka tiko e ra ka vakamacala kina. Mo vola na yaca ni italanoa, vakatasuasua, meke, se serekali kei na yaca ikoya e vola se bulia.

1. Vakamacalataka na uto ni vakasama e tiko ena dua na italanoa.
2. Tasereka e dua na vakatasuasua se drama me matata kina na kena ivakavuvuli vei keda.
3. Digitaka e dua na italanoa se serekali se meke se vakatasuasua ka tasereka me matata kina na kena ibalebale.

NA IKAONO NI WASEWASE NI TARO

30 namaka

Digitaka e TOLU na iulutaga ka vakamacala kina. Eratou taura tini na maka.

1. Eso na noda itovo vakavanua e rawa ni vakatokai ni tiki ni Vakacacali. Vakamacala mada ena tikina qo.
2. Vakamacalataka na veika eso ka vakaraitaka o Epeli Rokowaqa me baleta na Itukuni ni Qase.
3. Vakamacalataka na yaga ni taro ena veivakavulici kei na vuli.
4. Vakamacalataka na vakasama-vakabauta, na ciori kei na imoimoi ni veivakatavulici ni Vakacacali ka vakatokai *Na Cakau*.

.....

SA YALA EKE

